

Aamulehti 5.5.2003

EU:lle valmistellaan erityisessä konventissa perustuslakia.

Konventin presidium on julkistanut luonnokset ulkopoliittikan ja puolustuksen artikloiksi. Niillä EU:ta militarisoidaan.

Sen suuntainen kehitys alkoi, kun Helsingin huippukokouksessa 1999 unionille perustettiin sotilaselimiä ja aloitettiin EU:n omien kriisinhallinta- eli iskujoukkojen kokoaminen. Erityisissä joukkojenluovutuskokouksissa on luotu 200 000 sotilaan "euroarmeija", josta voi olla kerrallaan taistelutehtävissä 60 000 sotilasta. Se on toimintakykyinen tänä vuonna. On jo aloitettu historian ensimmäinen EU-johtoinen sotilasoperaatio "Concordia" entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa.

Perustuslailla lopetetaan vanha EU ja perustetaan uusi unioni, joka "käyttää liittovaltion tavoin tiettyjä yhteisiä toimivaltuuksiaan". Uuden unionin tavoitteeksi kirjataan sekä yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka että yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, "joka johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää". Yhteinen puolustus tekee EU:sta sotaliiton.

Kun jäsenvaltioiden "tulee tukea unionin ulkoista ja turvallisuuspolitiikkaa aktiivisesti ja varauksettomasti uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä", sanotaan hyvästit kunkin maan jäsenvaltion omalle ulkopoliittikalle, joka on yksi valtion täysivaltaisuuden tärkeimmistä tunnusmerkeistä.

Päätökset yksimielisesti

Päätökset EU:n ulko- ja turvallisuusasioista tehdään yksimielisesti. Jokaisella jäsenmaalla säilyy niihin veto-oikeus.

Halutaan kuitenkin, että erimieliset maat eivät käytä veto-oikeutta. Niiden toivotaan sallivan

muiden toimia EU:n nimissä rakentavalla pidättäytymisellä päätöksenteosta, vaikka ne eivät itse osallistu operaatioon.

Yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien toimien alaa laajennetaan perinteisistä Petersbergin tehtävistä ennalta ehkäiseviin iskuihin ja taistelujoukkojen toimintaan kriisinhallintatehtävissä. EU:n toimialaan kuuluu myös rauhaan pakottaminen eli sota.

EU on valmis operoimaan kansainvälisoikeudellisessa katsannossa laittomastikin ilman YK:n mandaattia ja ilman maantieteellisiä rajoja. Sellaisissa operaatioissa ei Suomi voi olla mukana. Suomessa (ja Irlannissa) osallistumiseen vaaditaan YK:n lupa. Jäätteenmäen hallituksen politiikkaa näissä asioissa mitataan sillä, tuoko se eduskuntaan esityksen rauhanturvain muuttamisesta niin ettei YK:n mandaattia tarvita. Esitys on tiettävästi jo valmiina.

EU:lle presidentti

Perustuslain luonnoksen mukaan ulkopolitiikkaa johtamaan tulevat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja (jota eräillä kielillä kutsutaan presidentiksi) ja EU:n oma ulkoasiainministeri, joka on samalla komission jäsen.

Tämä on se asiayhteys, jossa puhutaan EU:n presidentistä. Virallisissa käännöksissä sana on käännetty puheenjohtajaksi eikä suomenkielisissä teksteissä EU:lle ehdoteta presidentin virkaa. Kovin paljon ruutia ei näin ollen kannata tuhlat sen vastustamiseen.

EU:n suuret jäsenmaat eivät ole valmiita antamaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa komission toimivaltaan. Se säilytetään neuvoston - eli jäsenmaiden - toimivallassa, ja sitä johtamaan ehdotetaan neuvoston pysyvää puheenjohtajaa (jonka valitsisivat valtionpäämiehet keskuudestaan tai entisistä kollegoistaan).

Solidaarisuuslauseke

Perustuslakiin kirjataan erityinen solidaarisuuslauseke, jonka mukaan jäsenmaat sitoutuvat torjumaan "terroriuhan" ja antamaan apua "terrori-iskun sattuessa".

Tällä tavalla ennalta ehkäisevän sotimisen periaate tuodaan uuden EU:n rakenteisiin. Sillä varjolla ei voi kansainvälisoikeudellisen katsannon mukaan toimia laillisesti. Solidaarisuusartikla koskee kaikkia jäsenmaita.

Keskinäisen puolustuksen klausuuli

Mainitun kaikkia sitovan solidaarisuuslausekkeen ohella perustuslain luonnoksessa määritellään rakenteellinen yhteistyö, jossa eivät ole mukana kaikki maat.

Sitä tekevät etujoukkomaat, jotka "täyttävät korkeat sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sotilaallisia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativampia tehtäviä".

Kun "unionissa perustetaan tiiviimpi yhteistyö keskinäisen puolustuksen alalla", se on sitä, että perustuslain ulkopuolelle liitettävään julistukseen tietyt maat haluavat kirjata keskinäisen puolustuksen lausekkeen.

Perustuslain selitystekstien mukaan sellaisen yhteistyön kautta "halukkaat jäsenvaltiot voisivat jatkaa unionin puitteissa sitoumusta, jonka ne ovat jo tehneet Brysselin sopimuksen V artiklan puitteissa".

Brysselin sopimus on kymmenen EU-maan paperille perustaman sotilasliiton Länsi-Euroopan unionin (WEU) perussopimus. Sen V artikla muistuttaa Naton perussopimuksen kuuluisaa 5. artiklaa: yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta.

Vaikka uudenlaista yhteistyötä, joka läpikotaisin militarisoi EU:n, ei tehdä EU:n instituutioissa vaan sen ulkopuolisissa (EU-)rakenteissa, etujoukkojen käyttöön annetaan EU:n sotilaalliset resurssit sotilaskomiteoineen ja -esikuntineen. Sen lisäksi ne perustavat omia keskinäisiä sotilaselimiään.

Etujoukkomaat voivat tehdä "vaativampia operaatioita" kuin mihin kaikki ovat valmiita koko unionin nimissä. Sellaisetkin päätökset EU:n operaatioista, jotka tehdään yksimielisesti, voidaan antaa toimeenpantaviksi mainitulle etujoukkojen ryhmittömälle.

Yhteinen varusteluvirasto

On tabu puhua EU:ssa siitä, että sen Nato-jäsenmaat tekisivät jotain, joka vaarantaisi niiden suhteet USA:han. Perustuslakiluonnoksen mukaan EU:n politiikan tulee olla "sopusoinnussa" Naton politiikan kanssa.

Monia EU-maita kuitenkin kiusaa USA:n materiaalinen ylivalta sotilasalalla. Sotilaallisen operaatiokyvyn parantamiseksi sekä yhteisiä asehankintoja varten perustetaan EU:n yhteinen puolustusmateriaali- ja strategiantutkimusvirasto (johon Suomi on jo ilmoittautunut mukaan). Halutaan vähentää varustelun USA-riippuvuutta EU:n kotimarkkina-asein.

Sotilaallisen yhteistyön sisäpiiri

Perustuslain lisäpöytäkirjaan kirjattavalla julistuksella muodostetaan EU:n sotilaallisen yhteistyön sisäpiiri. Julistusta ei kaikkien maiden eikä varsinkaan liittoutumattomien maiden tarvitse allekirjoittaa, mutta siihen kirjataan opt-in –mahdollisuus: keskinäisen puolustuksen klausuuliin voi liittyä myös myöhemmin.

Perustuslain hyväksymismenettelyn yhteydessä Suomi joutuu ottamaan kantaa siihen, allekirjoittaako se tällaisen lisäpöytäkirjan.

Jos se allekirjoittaa, Suomesta tulee liittoutunut maa. Jos se ei allekirjoita, säilyy liittoutumattomuus.

Sillä, ettei allekirjoiteta, muuttuu se Suomen EU-politiikan suunta, jonka mukaan Suomi pyrkii EU:n sisäpiiriin ja on siihen päästäkseen ollut valmis hyväksymään EU:n liittovaltiokehityksen jopa niin että liittovaltiohenkisen Belgian pääministeri Guy Verhofstadt sanoo Suomen olevan EU:n federalistisin maa.

Toisaalta on myös niin, että perustuslaki avaa epäsuoran reitin sotilaalliseen liittoutumiseen EU:n kautta. Ennen pitkää myös sen tien päässä tulee Nato vastaan. Perustuslain julistukseen kirjattavat WEU:n turvatakuut lunastetaan aina USA:n ja Naton resursseilla.